

**MEGEMLÉKEZÉS DR. PAPP JENŐRŐL (1933–2017),
KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A BAKONY-KUTATÁSBAN
VÉGZETT MUNKÁSSÁGÁRA**

TÓTH SÁNDOR¹ & VAS ZOLTÁN²

¹H-8420 Zirc, Széchenyi u. 2., E-mail: flycatcher@vnet.hu

²Magyar Természettudományi Múzeum, Állattár, Hártákszárnyúak gyűjteménye,
H-1088 Budapest, Baross utca 13., E-mail: vas.zoltan@nhmus.hu

TÓTH, S. & VAS, Z.: *In memoriam Dr. Jenő Papp (1933-2017), with special emphasis on his role in the scientific research of the Bakony Mts.*

Abstract: Jenő Papp, during his 13 years (1956–1969) in the Bakony Museum (Veszprém), accomplished imprescriptible merits in the scientific research of the Bakony Mountains. He organised, led and supervised the project "The Natural Landscape of the Bakony Mountains", in cooperation with several researchers and amateur naturalists. He founded and edited the first eight volumes of the monographic series "Results of the Natural History Investigations of the Bakony Mountains" to publish the results of the project. Jenő Papp established the zoological, particularly the entomological collection of the Bakony Museum. In 1969 he developed the foundation plan for the independent Bakony Natural History Museum in Zirc. Jenő Papp was a worldwide known and acknowledged expert of Braconidae (Hymenoptera); between 1970 and 1995 he was the curator of the Hymenoptera Collection in the Hungarian Natural History Museum (Budapest). After his retirement he continued his taxonomical work there as a volunteer until his death.

Keywords: Veszprém, Bakony Museum, Natural Landscape of the Bakony Mountains research project, Hymenoptera, Braconidae

Bevezetés

Papp Jenő 2017. december 11-én, 84 éves korában hunyt el. Magyar nyelvű búcsúztatója az *Annales Musei historico-naturalis hungarici* 2017. évi, 109. kötetében olvasható (KORSÓS 2017), angol nyelvű részletes szakmai önéletrajza és teljes publikációs listája pedig a *Folia entomologica hungarica* 2018. évi 79. kötetének hasábjain jelenik meg (VAS 2018). Jelen munkában egy rövidített életrajzi áttekintésen kívül a veszprémi Bakonyi Múzeumban töltött éveit és a Bakony-kutatás megalapozásában játszott szerepét mutatjuk be részletesebben.

1. ábra: Papp Jenő 2013.08.13-án, Zircen, a Bakonyi Természettudományi Múzeum rovargyűjteményében (Fotó: Kutasi Csaba)

Életrajz

Papp Jenő 1933. május 20-án született Budapesten. Édesanyja, Marcsekényi Ibolya tanítónő volt, édesapja, dr. Papp Ágoston pedig gyermekorvos. Egyetemi diplomáját zoológus szakképesítéssel 1956-ban szerezte az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. Egyetemi doktori címet 1962-ben, akadémiai kandidátusi (CSc) fokozatot pedig 1976-ban szerzett „A gyilkosfűrkész *Apanteles* fajok evolúciós trendjei és jelentőségük a biológiai védekezésben” című értekezésével. 2002-ben nyerte el a Magyar Tudományos Akadémia doktora (DSc) fokozatot „Taxonómiai, rendszertani, állatföldrajzi és alkalmazott entomológiai tanulmányok a brakonidák köréből” című értekezésével (1. ábra).

1956. április 3-tól szeptember 30-ig az *Élet és Tudomány* hetilap szerkesztőségének újságíró-gyakornoka volt. Kérésére 1956. október 1-ével áthelyezték a veszprémi Bakonyi Múzeumba segédmuzeológusi kinevezéssel; ettől kezdve megszakítás nélkül állt a magyar természettudományos muzeológia szolgálatában. 1962-től a Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság állományában muzeológusi, majd 1967-től tudományos főmunkatársi kinevezéssel a megyei múzeum igazgatóhelyettesi munkakörét is betöltötte. Munkaviszonya a Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatósággal 1969. december 31-én szűnt meg. 1970. január 1-től áthelyezték a budapesti Természettudományi Múzeum Állattárába, ahol a Hártácsszárnyúak gyűjteményének vezetői munkakörével bízták meg, és tudományos főmunkatársként alkalmazták. 1993-ban a Magyar Természettudományi Múzeum igazgatósága főtanácsosi címet adományozott számára. 1995. december 28-tól nyugdíjas, a Magyar Természettudományi Múzeum szerződéssel alkalmazta 1998-ig. 1998-tól haláláig nyugdíjas önkéntesként vett részt a tudományos és gyűjteményi feladatokban. A Magyar Természettudományi Múzeumban töltött évei alatt több százezer példánnyal gyarapodott a Hártácsszárnyúak gyűjteménye, különösen értékes anyagokat gyűjtött koreai, örményországi, indiai, jugoszláviai, bulgáriai és görögországi expedíciói során, és részt vett a hazai nemzeti parkok faunájának felmérésében. A gyilkosfűrkészek (Braconidae) csoportjának világspecialista taxonómus kutatójaként a Kárpát-medence, a palearktikus, orientális, ausztrálázsiai, afrotropikus és neotropikus területek gyilkosfűrkész-faunáját vizsgálta. Élete során 340 tudományos közleménye jelent meg, amelyekben 801 tudományra új fajt, 17 nemzetséget (genus) és 4 alnemzetséget (subgenus) írt le. Munkásságának köszönhetően a gyilkosfűrkészek a Hártácsszárnyúak gyűjteményének legprecízebben rendezett és egyik legértékesebb részévé vált, típusanyagai megkerülhetetlenek e csoport nemzetközi kutatói számára. Papp Jenő nemzetközi szakmai elismertségét mi sem tükrözi jobban, mint hogy más kutatók 48 taxon elnevezésében örökítették meg a nevét.

A hazai zoológia számos szakfolyóiratát szerkesztette hosszabb vagy rövidebb ideig: *A Bakony Természettudományi Kutatásának Eredményei (Resultationes Investigationum Rerum Naturalium Montium Bakony)* sorozatot 1964–1969, a *Folia entomologica hungarica*-t 1971–1972, az *Annales historico-naturales Musei nationalis hungarici*-t 1973–1990 és az *Acta Zoologica Academiae Scientiarum Hungaricae*-t 1990–1993 között. 1955 óta tagja volt a Magyar Rovartani Társaságnak, 1973-tól haláláig a társaság választmányi tagja; a társaság a Frivaldszky Imre Emlékplakett bronz (1965), ezüst (1986) és arany (2004) fokozatával is kitüntette.

Papp Jenő kétszer nősült; első feleségét, Kolep Irmát 1959-ben vette el, ebből a házasságából született két gyermeke: Zsófia (1962–) és Jenő (1964–). Árpási Ágnessel 1979-ben kötött házasságot. 2017. december 11-én, Budapesten hunyt el.

Bakonyi munkássága

„.... a problémák és szempontok folyamatosan változnak, soha nincs teljes befejezettség. Ez minden szempontból igaz. Véges emberi természetünk azonban a tudomány területén is megkívánja, hogy időnként szintetizáljuk ismereteinket a kor követelményeinek megfelelően, hogy aztán tovább haladhassunk. Talán ez egyik legfontosabb célja vállalkozásunknak.”

Papp Jenő

Papp Jenő az egyetem elvégzését követően, az *Élet és Tudomány* szerkesztőségében újságírói gyakornokként eltöltött rövid, mindössze féléves időszak után, 1956. október 1-jén természettudományos segédmuzeológus munkakörben kezdte meg muzeológusi pályafutását a veszprémi Bakonyi Múzeumban.

Akkor még senki sem gondolhatta, hogy veszprémi megjelenése komoly változásokat fog jelenteni a múzeum életében. Olyan ember volt, aki munkáját minden másnak alárendelve, szabadidejét és energiáját is hajlandó volt feláldozni egy nemes cél érdekében. Többek között kitűnő szervezőképességének köszönhető a Bakony szervezett kutatásának elindítása, mellyel elévülhetetlen érdemeket szerzett.

Fiatalos lendülettel, ambíciókkal tele kezdte el munkáját. Elhatározta, hogy élete végéig a Bakony rovarfaunáját fogja kutatni. Igazi gyűjteménycentrikus muzeológus volt. Rendszeresen járta a hegység tájait, szorgalmasan gyűjtötte, sőt preparálta is a rovarokat (9. ábra). Kezdetből a hártásszárnyú rovarokkal (darazsak, méhek és hangyák) foglalkozott behatódobban, de ezek mellett egyéb rovarokat, csigákat, valamint gerinceseket (elsősorban kétélűtüket és hüllőket) is gyűjtött. Rovarászként mintegy új szint vitt az intézmény életébe. Neki köszönhető, hogy a múzeum a „hagyományos” és a vidéki múzeumokban megszokott régészeti, néprajzi stb. anyagok mellett, aránylag rövid időn belül, vidéki viszonylatban jelentős rovargyűjtemény birtokába jutott. Szorgalmas munkájával egyúttal a későbbi Bakonyi Természettudományi Múzeum rovaranyagát is megalapozta.

A gyűjteményfejlesztés mellett arra is szánt időt, hogy megismerje a hegységre vonatkozó korábbi természettudományi kutatások eredményeit. Elsősorban a 19. és a 20. század fordulóján végzett, a Balatont és a tó környékét id. Lóczy Lajos vezetésével vizsgáló nagyszabású természettudományos kutatás keltette fel az érdeklődését. Szorgalmasan „bújta” a közel három évtizeden át tartó kutatások nyomán született *„A Balaton Tudományos Tanulmányozásának Eredményei* (röviden Balaton-monográfia) könyvsorozatát. A Balaton tanulmányozásának páratlan sikere adta az ötletet számára a kutatások Veszprém megyére, illetve a tágabb értelemben vett Bakony hegységre való kiterjesztésére. A program ötletének megszületésében a Balaton-monográfián kívül szerepet játszott az 1958-ban megjelent *„Budapest természeti képe”* c. könyv, mely szintén egy hasonló kutatási program, illetve egy, a Bakony természeti képéről szóló későbbi könyv megvalósítására ösztönözte.

A kezdeményezés nem csupán Éri István igazgató, egyben megyei múzeumigazgató tetszését nyerte el, hanem a múzeumot fenntartó megyei tanács, valamint más megyei szervek is egyetértettek vele. Ebből a szempontból szerencsés körülménynek mondható, hogy abban az időben Baski Sándor biológus képesítésű tanár volt a megyei tanács múzeumügy tekintetében is illetékes egyik elnökhelyettese, aki kezdetből fogva messzemenően támogatta az ötletet. Sőt később, a programban résztvevők számára 1963-ban megtartott Bakony-kutató ankéton ő javasolta, hogy Zircen hozzanak létre egy természettudományi profilú múzeumot.

Így kedvező feltételek mellett született meg „*A Bakony természeti képe*” tudományos kutatóprogram. Papp Jenő 1962 elején részletes tanulmányozási tervet készített. Körlevélben felkérte elsősorban a Bakonyt természettudományi szempontból vizsgáló intézményeket és magánkutatókat (valamint potenciálisan számításba jöhető egyéb személyeket) a programba való bekapcsolódásra.

Papp Jenő kiváló és lelkes, áldozatkész tudmányszervező kezdeményezése országos visszhangot keltett. Ennek is köszönhetően a program indítására szolgáló, 1962. október 9-én Veszprémben megtartott értekezleten 43 kutató jelent meg. Az 1963-ban beindult munka keretében már 59 kutató 54 téma vizsgálatát végezte a Bakonyban. A kutatások egyaránt kiterjedtek a hegység föld- és őslénytánnak, növénytakarójának, állatvilágának és egyéb természeti értékeinek vizsgálatára.

Papp Jenő a kezdeti sikerek alapján szükségesnek érezte néhány évenként olyan értekezlet (Bakony-kutató ankét) megtartását, amelyen a résztvevők beszámolhatnak elért eredményeikről, és útmutatást kaphatnak a további feladatokról.

Kiváló érzékkel felismerte, hogy jelentős eredmény csak rendszeres, gondosan megtervezett munkával, és a résztvevők számára megfelelő iránymutatással érhető el. Ennek érdekében kutatásra különösen érdemes mintaterületek kijelölését tartotta szükségesnek, és elsősorban ezek vizsgálatára ösztönözte a Bakony-kutatókat.

A hegység kutatásának kiszélesítése kapcsán reális célokat fogalmazott meg. Fő célul tűzte ki „*A Bakony természeti képe*” címmel egy tudományos szemléletű könyv több kötetben történő megírását. Mivel a könyv megírása már akkor is nagyon távolinak tűnt (sajnos tervezett formájában a mai napig sem valósult meg), helyesen ismerte fel, hogy azt meg kell előznie kisebb tájegységek, vagy a hegység egészének szakterületenkénti bemutatását tartalmazó dolgozatoknak, kisebb-nagyobb monográfiáknak. A kutatás eredményeként készült dolgozatok eleinte „*A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei*”-ben jelentek meg. A fokozatosan gyarapodó publikációk miatt azonban célszerűnek tartotta 2–3 évenként csak a Bakony-kutatás eredményeként keletkezett írásokat tartalmazó évkönyvek összeállítását, mellyel Éri István megyei múzeumigazgató is egyetértett. Az első ilyen természettudományi szakkötetet („*A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 7*”) még ő szerkesztette 1969-ben (**2. ábra**). Ebben a kötetben kapott helyet Jenőnek elsősorban a programban dolgozó zoológusok kutatását segítő „*A Bakony-hegység állatföldrajzi viszonyai*” c. tanulmánya, melyben aprólékosan áttekintette a Kárpát-medence állatföldrajzi kutatásának helyzetét, majd alapos faunisztikai és faunaösszetétel-elemzés alapján összeállította a Bakony hegység állatföldrajzi térképét (**3. ábra**). Ezen a következő kistájakat különíti el: 1. Balaton-felvidék, 2. Keszthelyi-hegység, 3. Déli-Bakony, 4. Északi-Bakony, 5. Keleti-Bakony. Az egyes kistájak határának megvonását – egyéb szempontok mellett – a területre jellemző színező állatfajok meglétével vagy hiányával indokolta.

A továbbiakban még négy ilyen szakkötet készült (13/1978, 14/1979, 15/1980, 16/1981). Ezt követően, a múzeum alapításának 10. évfordulójára sikerült kiadni „*A Bakonyi Természettudományi Múzeum Közleményei*” néven a Bakony-kutatás önálló folyóiratát (**4. ábra**), amelynek napjainkig 34 kötete jelent meg.

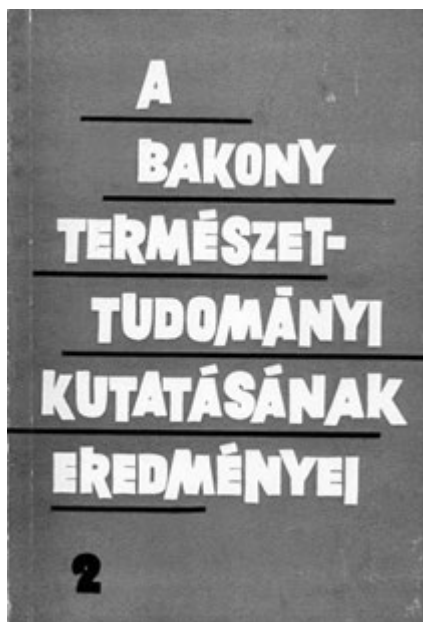
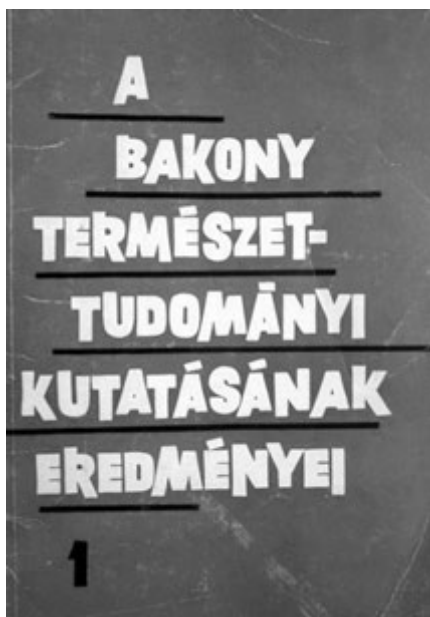
A múzeumi évkönyv mellett szükségesnek tartotta az egyes önálló, illetve átfogó témák részére egy monográfia jellegű füzet sorozat létrehozását is. „*A Bakony természettudományi kutatásának eredményei*” címet kapott sorozat első füzet (Fekete Gábor: *A Bakony növénytakarója*, 1964-ben jött ki a nyomdából (**5. ábra**).

2-3. ábra: A *Veszprém Megyei Múzeumok Közleményeinek* 7/1968. évi száma, ill. a Papp Jenő által szerkesztett első természettudományi szakkötet a Bakony hegység állatföldrajzi felosztásával

4. ábra: A *Bakonyi Természettudományi Múzeum Közleményei* első kötete

5. ábra: *A Bakony természettudományi kutatása sorozat 1. füzet (1965)*

(Fekete Gábor: *A Bakony növénytakarója*)

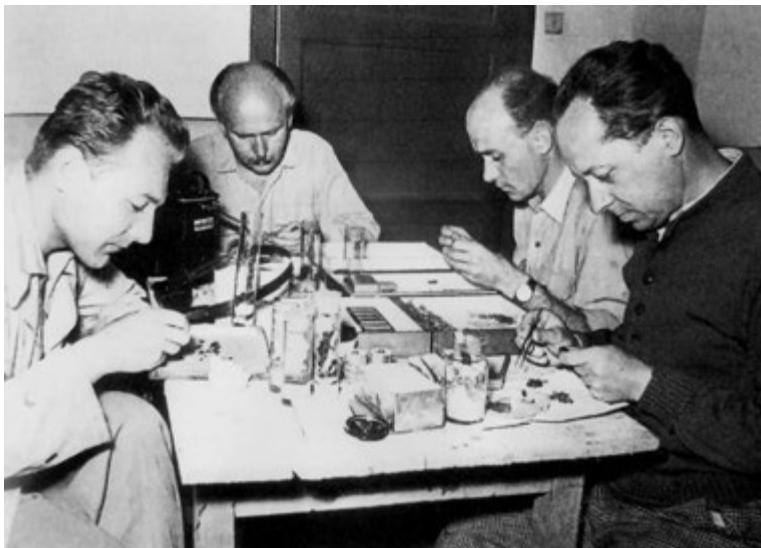
6. ábra: *A Bakony természettudományi kutatása sorozat 2. füzet (1971)*

(Papp József: *A Bakony növénytani bibliográfiája*)

A sorozat részeként, ugyancsak a programban résztvevők kutatásának elősegítése érdekében, fontosnak látta a hegységre vonatkozó szakirodalmi publikációkat összegző bibliográfiák elkészítését. Az első kettőt Papp József, a Szigligeti Arborétum vezetője állította össze. A sorozat első füzetekén „*A Bakony növénytani bibliográfiája*” (1965) (**6. ábra**), a sorozat második füzeteként „*A Bakony állattani bibliográfiája*” (1971) jelent meg. Terveiben szerepelt még további két bibliográfia. Ezekből azonban már csak az egyik készült el a sorozat 9. füzeteként: Bayerné Károlyi Gabriella & Kaplayné Schey Ilona: *A Bakony földtani-öslénytani bibliográfiája* (1975).

Papp Jenő minden munkáját nagyfokú precizitás jellemezte. A program résztvevőiről, illetve témájukról, elvégzett munkájukról, főbb eredményeikről évente készített sokszorosított anyagot, amelyből a kutatók is megismerhették egymás munkáját. Mint már szó esett róla, tevékenysége nem szorítkozott szűkebb szakterületére, a hártáásszárnyúak gyűjtésére. Így többek között kisebb kétszárnyú anyag is volt már a Bakonyi Múzeum gyűjteményében. Az első szerzőnek az anyag tanulmányozása során feltűnt, hogy számos példány lelőhelycéduláján szerepel a „Balatonalmádi: Tulipán u. 15.”. Később kiderült, hogy Papp Jenő családjának Balatonalmádiában volt nyaralója, és szabadsága alatt, illetve hétvégéken ott is rendszeresen gyűjtött rovarokat.

Kutatásszervező tevékenysége is példamutató volt. Ha csak tehette, egy vagy több kutatót el is kísért a terepre, és néhány kutató, pl. a Magyar Természettudományi Múzeum munkatársai részére, több napos szálláslehetőséget is biztosított pl. Németbányán, Hubertlakon, Kisszépalmán, általában erdészházakban (7–8. ábra).

7. ábra: A gyűjtött anyag preparálása a németbányai vadászházban, 1959-ben (a képen balról jobbra: Papp Jenő, Szabó István, Topál György és Móczár László)

Széles körű érdeklődésére jellemző volt, hogy zoológusként nagy gondot fordított a Bakony ritka és értékes növényeivel való megismerkedésre is. Így például felkereste a hegység ritka növényeit, többek közt a jégkorszaki reliktum medvefű kankalin (*Primula auricula*) lelőhelyeit, a Lesenceistvándi láprét 1970-es években kihalt növényét, a havasi hízókát (*Pinguicula alpina*), a láprét másik, ugyancsak érdekes faját, a lisztes kankalint (*Primula farinosa*), és a szintén jégkorszaki maradvány havasi vagy győzedelmes hagymát (*Allium victorialis*). Ezekről és a Bakony egyéb természeti értékeiről, ritka állatairól, földtani érdekességeiről rendszeresen készített ismeretterjesztő írásokat a Veszprém megyei napilap (*Napló*) részére.

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat megyei szervezetének tagjaként is gyakran tartott ismeretterjesztő előadásokat, szintén főleg a Bakony természeti értékeiről. Jó és gyümölcsöző kapcsolatot ápolt a veszprémi Kittenberger Vadasparkkal, illetve annak igazgatójával, Kasza Lászlóval.

Jogosan merül fel a kérdés, hogy a Veszprémben eltöltött, eredményekben gazdag 13 év után miért vált meg a Bakonyi Múzeumtól? Erről valljon maga: „1969 végén kiváltam a veszprémi Bakonyi Múzeumból és 1970 elejétől a budapesti Természettudományi Múzeum munkatársa lettem. Ezzel összefüggésben vallomással tartozom főleg azoknak, akik „belülről” ismerték a Bakony-programot. Miért váltam meg nyolcévi menedzselés és tizenhárom évi aktív entomológiai kutatómunka után a veszprémi Bakonyi Múzeumtól? Ezt rovarász ambícióim indo-

kolják. Veszprémhez kötött az, hogy rendíthetetlen elhatározással és lelkesedéssel kutattam a Bakony rovarvilágát. Ezzel párhuzamosan dolgoztam egy másik speciális témán, ami Budapesthez kötött. A hártványsszárnyú rovarok (mint például a darazsak, vadméhek, hangyák, fadarazsak) egyik kevésbé ismert csoportja a fürkészdarazsak általában, és én ezek egyik fajokban rendkívül gazdag családját, a brakonidákat vagy magyar nevükön gyilkosfürkészeket választottam tanulmányozás tárgyául, és pedig világméreteken. Braconidae gyűjtemény és szakirodalmi könyvtár hazánkban kizárólag a budapesti Magyar Természettudományi Múzeumban van, ami eleve eldöntötte kettős kötődésemet. Minél inkább elmélyedtem a brakonidák tanulmányozásában, annál több problémát vetett fel olyannyira, hogy hovatovább kényszerítő erővel serkentett Veszprémből Budapestre, a Magyar Természettudományi Múzeumba távozni. Rendszertani szempontból a brakonidák úgynevezett nagyon nehéz csoport, kutatásuk egész embert követel: vagy csak ezzel foglalkozunk vagy hűtlenek leszünk hozzá. Én az előbbit választottam. Döntésembe még családi vonatkozású, azaz magántermészetű szempontok is belejátszottak, melyek ugyancsak budapesti távozásomra hatottak. Így következett be az, hogy dr. Tóth Sándor lépett a helyemre és 1970 eleje óta menedzselte (1991 végéig) a Bakony-kutatást. Én csak az elgondolást foglaltam írásba, Tóth Sándor viszont a munka oroszlánrészét végezte el: sok nehézség és buktató leküzdésével hozta létre az ország második önálló természettudományi múzeumát Zircen, a ciszterci apátsági épületben. Tóth Sándort dicséri az is, hogy kiválásonnal a Bakony-kutatás nem szenvedett csorbát, sőt új alapokra és valóban országos, bizonyos tekintetben pedig nemzetközi jelentőségű kutatási programmá emelte azt”.

8. ábra: Bakony-kutatók Fenyőfő: Kisszépalmán 1965-ben
(a képen balról jobbra: Szabó István, Mészáros Ferenc, Papp Jenő és Topál György)

Papp Jenő a munkahelyváltás után is Bakony-kutató maradt, több szakcikkben, folyamatosan dolgozta fel a Bakony gyilkosfűrkész faunáját, melyeket a múzeum évkönyveiben publikált (PAPP 1973, 1981, 1990, 1992, 1996, 2004, 2005, 2006, 2009). A múzeum sorsa iránt is érdeklődött, sőt 2015-ben a zirci múzeumfejlesztési tervekről és azok megvalósulásáról cikket is írt (PAPP 2015). A „40 éves a Bakony-kutatás” című kiadványban megemlékezett a kutató-program kezdeteiről. A Magyar Rovartani Társaságnak a Bakony-kutatás 50. évfordulójára szervezett emlékülésén nyitóelőadást tartott. 2017-ben, a 15. Bakony-kutató anketon már egészségi állapota nem tette lehetővé, hogy személyesen köszöntse régi kollégáit. Az 1962-ben útjára indított természettudományos kutatóprogram azóta is működik, Papp Jenő örökségét megőrizzük, elhivatottsága példaként szolgál a kutatók számára.

9. ábra: Papp Jenő rovargyűjtés közben a Keszthelyi-hegységben, Vállus környékén, 1969-ben (Fotó: Balogh Márton)

Publikációs jegyzék

(Itt csak a Bakonyra vonatkozó önálló publikációkat soroljuk fel, a teljes publikációs lista a *Folia entomologica hungarica* 2018. évi, 79. kötetének hasábjain jelenik meg (VAS 2018).)

- PAPP, J. (1959): Contributions to the Fauna of the Mountains Bakony, I. – *Opuscula Zoologica Instituti Zoosystematici et Oecologici Universitatis Budapestinensis* **3**(2): 83–88.
- PAPP, J. (1962): Hajnalmadár a Bakonyban. – *Aquila* **67–68**: 229–230, 257 pp.
- PAPP, J. (1962): Contributions to the Hymenoptera-Fauna of the Mountains Bakony, II. Symphyta. – *Folia entomologica hungarica* **15**(1): 99–108.
- PAPP, J. (1963): Adatok a Bakony-hegység méhalkatú (Apoidea) faunájához. – *A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei* **1**: 287–300.
- PAPP, J. (1964): A Bakony természeti képe 1. Beszámoló a Bakony természettudományi kutatásának első három évéről (1962–1964). – *A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei* **2**: 391–421.
- PAPP, J. (1965): Helytörténet és természettudomány. – *A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei* **4**: 319–329.
- PAPP, J. (1965): Contributions to the Hymenoptera fauna of the Mts. Bakony (West-Hungary), III. Apoidea. – *Folia entomologica hungarica* **18**(2): 305–308.
- PAPP, J. (1966): “A Bakony természeti képe” és a rovtani kutatások. – *Folia entomologica hungarica* **19**: 429–440.
- PAPP, J. (1966): Természettudományi muzeológia és honismeret. – *A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei* **5**: 325–337.
- PAPP, J. 1968: A Bakony természeti képe, II. Beszámoló a Bakony természettudományi kutatásáról, 1965–1967. – *A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei* **7**: 23–30.
- PAPP, J. (1968): A Bakony-hegység állatföldrajzi viszonyai. – *A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei* **7**: 251–314.
- PAPP, J. (1969): A zirci természettudományi múzeum létesítési terve. – Kézirat a Bakonyi Természettudományi Múzeum archívumában, pp. 1–8.
- PAPP, J. (1970): “A Bakony természeti képe” és a zoológiai kutatások. – *Állattani Közlemények* **57**: 113–123.
- PAPP, J. (1973): A Bakony-hegység gyilkosfűrkész faunájának alapvetése (Hymenoptera, Braconidae), I. Meteorinae, Helconinae, Macrocentrinae és Microgasterinae). (A monograph of the braconid fauna of the Mts. Bakony (Hymenoptera, Braconidae) I. – *A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei* **12**: 477–512.
- PAPP, J. (1981): A Bakony-hegység gyilkosfűrkész-faunájának alapvetése (Hymenoptera, Braconidae), II. Opiinae. – *A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei* **16**: 203–226.
- PAPP, J. (1990): A Bakony-hegység gyilkosfűrkész-faunájának alapvetése. III. Blancinae, Doryctinae, Rogadinae). – *Veszprém Történelmi Tár* **1**: 148–154.
- PAPP, J. (1992): A Bakony-hegység gyilkosfűrkész faunájának alapvetése (Hymenoptera: Braconidae), IV. Microgastrinae, Braconinae és Exothecinae. – *Folia Musei historiconaturalis Bakonyiensis (Zirc)* **11**: 201–246.
- PAPP, J. (1996): A Bakony-hegység gyilkosfűrkész faunájának alapvetése (Hymenoptera: Braconidae), IV. Microgastrinae, Braconinae és Exothecinae. – *Folia Musei historiconaturalis Bakonyiensis* **11**: 201–246.

- PAPP, J. (1997): A Bakony-kutatás elindítása. – Magyar Múzeumok **3**(1): 27–28.
- PAPP, J. (2002): A Bakony természettudományi kutatásának elindítása. Emlékeim „A Bakony természeti képe” menedzseléséről (pp. 12–20.). – In: BAUER N. & KENYERES Z. (szerk.): 40 éves „A Bakony természeti képe” kutatási program. Tények, képek, emlékek, Zirc. – A Bakonyi Természettudományi Múzeum jubileumi kiadványa, 210 pp.
- PAPP, J. (2004): A Bakony-hegység gyilkosfűrkész faunájának alapvetése (Hymenoptera: Braconidae), V. Agathidinae, Alysiinae. – Folia Musei historico-naturalis Bakonyiensis **21**: 101–154.
- PAPP, J. (2005): A Bakony-hegység gyilkosfűrkész faunájának alapvetése (Hymenoptera, Braconidae) VI. Helconinae, Brachistinae, Cheloninae és Sigalphinae. – Folia Musei historico-naturalis Bakonyiensis **22**: 145–163.
- PAPP, J. (2006): A Bakony-hegység gyilkosfűrkész faunájának alapvetése (Hymenoptera, Braconidae) VII. 19 alcsalád). – Folia Musei historico-naturalis Bakonyiensis **23**: 71–111.
- PAPP, J. (2009): A Bakony-hegység gyilkosfűrkész faunájának alapvetése (Hymenoptera, Braconidae), VIII. Kiegészítés: 14 alcsalád). – Folia Musei historico-naturalis Bakonyiensis **26**: 33–45.
- PAPP, J. (2013): A zirci Bakonyi Természettudományi Múzeum alapításának története (1962–1969). – Folia Musei historico-naturalis Bakonyiensis **30**: 13–24.
- PAPP, J. (2015): Zirci múzeumfejlesztési tervek – és ahogy megvalósultak (1960–2014). – Folia Musei historico-naturalis Bakonyiensis **32**: 7–13.

Irodalom

- PAPP, JÓZSEF (1965): A Bakony növénytani bibliográfiája. – A Bakony természettudományi kutatásának eredményei **1**: 101 pp.
- PAPP, JÓZSEF (1971): A Bakony állattani bibliográfiája. – A Bakony természettudományi kutatásának eredményei **8**: 233 pp.
- BAYERNÉ KÁROLYI, G. & KAPLAYNÉ SCHEY, I. (1975): A Bakony földtani-öslénytani bibliográfiája. – A Bakony természettudományi kutatásának eredményei **9**: 135 pp.
- BAUER, N. & KENYERES, Z. (szerk.): 40 éves „A Bakony természeti képe” kutatási program. Tények, képek, emlékek, Zirc. – A Bakonyi Természettudományi Múzeum jubileumi kiadványa, 210 pp.
- KORSÓS, Z. (2017): Emlékezés Papp Jenőre (1933–2017). – Annales Musei historico-naturalis hungarici **109**: 25–26.
- VAS, Z. (2018): In memoriam dr. Jenő Papp (1933–2017). – Folia entomologica hungarica **79**: 5–28.